

Ruuxa Waxsii-sheegidda: Qayladii Saqbadhka

Labadii Loox ee Xabaquuq

Jeff Pippenger

2012-10-13

Erey Caddayn ah

Dhawaan waxaan bilownay diyaarinta qoraal-ka-roogista Labada Loox ee Xabaquuq si loogu turjumo afafka kala duwan ee ku matalan boggayaga internetka. Hawsha lagu beddelayo bandhig afka ah oo loo rogayo bandhig qoraal ah waa hawl aad uga culus sida laga yaabo in loo fahmo haddii aan qofku aqoon u lahayn dhammaan marxaladaha iyo caqabadaha laga gudbo si bandhig afka ah loogu beddelo bandhig qoraal ah, iyadoo ay weheliyaan dhibaatooyinka lama huraanka ah ee ugu dambayntii ku xiga turjumidda maaddada afafka kala duwan ee bogga internetka. Waxaan hadda uun bilownay tafatirka nuqulka ee kii ugu horreeyey sagaashan iyo shanta bandhig, waxaana ogaaday marxalad kale oo ay tahay inaan annaguna ka gudubno. Arrintani waxay la xidhiidhaa koboca isdaba-joogga ah ee farriintan laga soo bilaabo 1989 ilaa taariikhdeenna hadda jirta.

Bandhigyadii qiyaastii shan iyo toban sano ka hor jiray waxaa ku jiray xaqiiqooyin weli ku jiray heerkii dhallaanimada ee fahamka. Xaqiiqada ugu horraysa ee xaqiiqooyinkaas ka mid ah oo ay tahay inaan caddeeyo waa imaatinka malaa'igta labaad ee taariikhda Miller-ka. Wakhtigaas waxaan fahamsanaa in malaa'igta labaad timid markii kaniisadaha Protestant-ku ay bilaabeen inay albaabbadooda ka xidhaan soo-jeedintii Miller ee farriinta malaa'igta kowaad, taas oo la socotay dhammaadka sannadka 1843. William Miller wuxuu ku shaqaynayey xisaab waqtiyeed uu rumaysnaa inay caddaynayso in sannadihii 1843 ay bilaabmeen Maarso 22, 1843 kuna dhammaadeen Maarso 22, 1844. Wuxuu u haystay in saddexda waxsii-sheegid ee ugu dambayntii lagu dul dhigay labadii shax ee quduuska ahaa ay ku dhammaanayeen sannadka 1843, wuxuuna rumaysnaa in sannadkaasu dhammaaday Maarso 22, 1844. Wuxuu ku qaldanaa laba qodob.

Saddexda waxsii ee kun saddexda kun saddex boqol iyo shan iyo soddonka maalmood ee Daanyeel laba iyo tobnaad, labada kun shan boqol iyo labaatanka sannadood ee “todobada wakhti” ee Laawiyiintii lix iyo labaatanaad, iyo labada kun iyo saddexda boqol ee maalmood ee Daanyeel siddeedaad, Miller wuxuu u fahmay inay ku dhammaanayeen Maarso 1844. Markaas dabadeed Rabbigu wuxuu Samuel Snow ku hoggaamiyey inuusan kaliya garan in waxsiiyadu aanay ku dhammaan 1843, balse 1844; laakiin Snow sidoo kale wuxuu bilaabay inuu adeegsado xisaabinta wakhtiga ee Karayta, taas oo aan ahayn habkii xisaabinta wakhtiga ee Miller adeegsanayay. Miller wuxuu adeegsanayay xisaabinta wakhtiga ee Rabbaaniyiinta/ku-saleysan isu-dheellitirka maalinta iyo habeenka, taas oo sannadka ka dhisaysay gu' ilaa gu'.

Markii aannu soo bandhigayney Labada Loox ee Xabaquuq, ma aynaan garanayn xaqiiqadan taariikhiga ah, waxaana aynu adeegsanaynay waayo-aragnimadii Miller si aynu u calaamadino Maarso 22, 1844, inay tahay imaatinkii malaa'igta labaad iyo bilowgii wakhtiga dib-u-dhaca. Waxaan fahmay, welina waan fahamsanahay, in imaatinka malaa'igtaasu uu waafaqsanaa goortii

Protestant-ku diideen fariintii Miller ee malaa'igta koowaad, waxaana tuducan soo socda ahaa meesha aan tixraaca ka dhigtay.

“Bishii Juun, 1842, Mudane Miller wuxuu bixiyey taxanihiisii labaad ee muxaadaroooyinka kaniisadda Casco Street ee Portland. Waxaan u arkay mudnaan weyn inaan ka qayb galo muxaadaroooyinkan; waayo, waxaan ku dhacay niyad-jab, mana aanan dareemayn inaan diyaar u ahay inaan la kulmo Badbaadiyahayga. Taxanahan labaad wuxuu magaalada ka abuuray kicitaan aad uga weyn kii hore. Marka laga reebo wax yar, ururradii diimeed ee kala duwanaa waxay albaabbada kaniisadahooda ka xidheen Mudane Miller. Wacdiyo badan oo ka yimid minbarro kala duwan ayaa doonayey inay daaha ka rogaan khaladaadka xamaasadeed ee la sheegay ee muxaadiraha; hase yeeshee, dadweyne badan oo dhegaystayaal welwelsan ah ayaa ka soo qayb galay kulamadiisa, qaar badanna ma ay awoodin inay guriga galaan. Jameecooyinku waxay ahaayeen kuwo si aan caadi ahayn u deggan oo feejigan.” Life Sketches, 27.

Waxaan fahmay in xidhitaanka albaabbada ee fariintii Miller ay calaamad u ahayd bilowgii diidmada malaa'igtii kowaad, oo anigoo waafaqsan fahamkii Miller ee xisaabinta waqtiga ee Rabbaaniyiinta/isbarbardhigga gu'ga ku dhisan, waxaan u qaatay in Maarso 22, 1844 ay calaamadisay dhammaadka 1843. Soo bandhiggii Miller ee Portland bishii Juun 1842 dhab ahaantii waa calaamad-jid oo aqoonsanaysa diidmo tartiib-tartiib ah oo ugu dambayntii ku dhammaatay Abriil 18, 1844, hase yeeshee xilligii bandhigyada ma aynaan garanayn adeegsigii Samuel Snow ee xisaabinta waqtiga ee Karaayiyiinta.

Bandhiggii ugu horreeyey ee aan bilownay sixidda tifaftirka, waxaan bilaabay inaan arko in wixii wakhtigaas la diiwaangeliyey ay u muuqdaan inay ka hor imanayaan waxa aynu hadda barayno. Way ka hor imanayaan, haddana kama hor imanayaan. Si fudud waa adkayn ku saabsan imaanshaha tartiib-tartiibka ah ee malaa'igta labaad, iyo weliba tusaale muujinaya furfuridda tartiib-tartiibka ah ee fariintan, sida ay sidoo kale ahayd taariikhda Milleriyaanta. Qoraalkan caddaynta ahi waa inuu wax ka qabtaa kuwa ku turunturooday aqoonsigeenna 19-ka Abriil, 1844 inuu yahay niyad-jabkii ugu horreeyey ee Milleriyaanta iyo wixii hore loo baray.

“Fariimaha kowaad iyo labaad waxaa la bixiyey 1843 iyo 1844, oo imminkana waxaynu ku hoos jirnaa ku dhawaaqidda fariinta saddexaad; hase ahaatee, dhammaan saddexda fariimood weli waa in la sii ku dhawaaqaa. Hadda waxay lamid tahay sida ay waligeed ahayd in si lama huraan ah dib loogu celiyo kuwa runta doonaya. Qalin iyo codba waa inaynu ku baahinno ku dhawaaqidda, innagoo muujinayna isku xigxigooda, iyo ku-dabbaqidda waxsii sheegyada ina gaadhsiinaya fariinta malaa'igta saddexaad. Ma jiri karto middii saddexaad la'aanteed middii kowaad iyo middii labaad. Fariimahan waa inaynu dunida ku gaadhsiinno qoraallo la daabacay, iyo khudbado, innagoo xariiqda taariikhda waxsii sheegyada ku muujinayna waxyaalihii dhacay iyo waxyaalaha dhici doona.” Selected Messages, book 2, 104.

Labada Loox ee Xabaquuq 1 ka mid ah 95

Hordhaca Labada Loox ee Xabaquuq iyo Qaylada Habeenbarka

Taxanahan, waxaannu muddo dheer ku eegi doonnaa labada loox ee Xabaquuq—Shaxdii 1843 iyo Shaxdii 1850. Waxaannu ku bilaabi doonnaa innaga oo qayladii habeenbadhka meesheedii dhigayna. Sida la sheegay, qayb weyn oo ka mid ah bandhigyada bilowga ahi waxay dib-u-eegis u ahaan doonaan kuwa farriintan yaqaanna; hase ahaatee, maadaama aynu diyaarinayno taxane ay baran karaan dad ku cusub farriintan, waa inaynu u dhignaa iyaga qaar ka mid ah fikradaha aasaasiga ah. Waxaannu ka bilaabi doonnaa Qayladii Habeenbadhka, annaga oo diiradda saaraya arrin laga helo aragtii ugu horraysay ee Ellen White. Aynu akhrinno tuduca koowaad ee Christian Experience and Teachings, bogga 57.

Muddo aan dheerayn ka dib marka waqtigii 1844 uu dhammaaday ayaa lay siiyey aragtidaydii ugu horraysay ee furan. Waxaan booqanayay Marwo Haines oo joogtay Portland, Maine, walaashii qaaliga ahayd ee Masiixa, taas oo qalbigeedu ku xidhnaa kayga. Shan annaga naga mid ah, dhammaanteen dumar ah, ayaannu si deggan ugu jilba joognay meeshii allabariga qoyska. Intii aannu tukanaynay, xoogga Ilaah ayaa igu soo degay si aanan hore waligay u soo marin.

Shantan dumar ah, oo qalbiyadoodu ku xidhnaayeen Sister White, kama ay soo horjeedin wax muujin ah oo ka mid ah xoogga Ilaah. Waxaa mudan in la xuso in dhammaantood ay ahaayeen dumar, iyagoo matalaya kaniisadda, ayna shan ahaayeen, taas oo loo arki karo shantii bikradood ee xigmadda lahayd. Tani waa uun u fiirsasho.

Waxaan moodayay in iftiin la igu hareereyey oo aan dhulka ka sii kacayay, anigoo kor iyo kor u sii baxaya. Waxaan u jeestay inaan dunida ka dhex eego dadka Advent-ka, laakiin waan waayay, markaasaa cod igu yidhi, “Mar kale eeg oo wax yar ka sarreeya eeg.” Markaas ayaan indhahayga kor u qaaday, oo waxaan arkay jid toosan oo cidhiidhi ah oo meel sare lagaga taagay dunida dusheeda. Jidkan ayay dadka Advent-ku ku socdeen iyagoo ku sii jeeda magaalada, taas oo ku taallay dhammaadka ka fog ee jidka. Bilowga jidka waxaa gadaashooda laga taagay iftiin dhalaalaya, malaa’ig baa ii sheegtay in uu ahaa Qayladii Saqdhexe. Iftiinkaasu jidka oo dhan ayuu ka ifay, wuxuuna cagahooda u siinayay iftiin si aanay u turunturoon. Haddii ay indhahooda ku sii hayaan Ciise, oo wax yar hortooda joogay, isaga oo ku hoggaaminaya magaalada, way nabad qabeen. Laakiin goor dhow qaar baa daalay oo yidhi, magaaladu aad bay u fog tahay, oo waxay filayeen inay mar hore galeen. Markaas Ciise ayaa ku dhiirrigelin jiray isaga oo kor u qaadaya gacantiisa midig ee sharafta leh, gacantiisana waxaa ka soo baxayay iftiin ku lulmaya kooxdii advent-ka, markaasay ku qayliyeen, “Alleluia!” Kuwo kale ayaa si degdeg iyo madax-adayg leh u diiday iftiinkii gadaashooda yaallay oo waxay yidhaahdeen in aanu Ilaah ahayn kii sidaas fog u soo hoggaamiyey. Markaas iftiinkii gadaashooda wuu damay, cagahoodana wuxuu kaga tagay gudcur buuxa, wayna turunturoodeen, oo waxay lumiyeen araggii calaamadda iyo Ciise, dabadeedna jidkii ayay ka dhaceen iyagoo ku dhacay dunidii hoose ee mugdiga iyo xumaanta badnayd.

William Miller iyo Oohintii Saqda Dhexe

Bandhigga koowaad, ka dib markaan dejinno dhowr qodob, waxaannu ka hadli doonnaa Shirkii Adventist-yada ee Low Hampton bishii Diseembar 1844. Shirkan, qaar ka mid ah Millerites-ka ayaa isugu yimid, waxaana William Miller diiday fahamkii Qayladii Saqbadhkii. Mantiqdu halkan

waa in aragtidan, in kasta oo ay innaga wada quseyso, ay si gaar ah ugu socotay William Miller.

Isla bishaas qudheeda, William Miller wuxuu diiday iftiinkii ka dambeeyey iyaga—Qayladii Habeenbadhka—taas oo sabab u noqon lahayd inuu ka dhaco jidkii kuna dhaco dunida sharka leh ee hoos taal. Waxaan baari doonnaa waxa arrintani ka dhalanayso. Caddaymaha taariikhiga ahi waxay muujinayaan in dhammaan Milleriyiintu rumaysnaayeen inay fulinayeen masalka tobanka bikradood; arrintaasi waxay ahayd aqoon guud oo dhexdooda ka jirta. Waxaannu muujin doonnaa in William Miller uu faham ka haystay waxa Qaylada Habeenbadhku ahayd. Miller wuxuu rumaysnaa in Qaylada Habeenbadhku ahayd farriintii saacadda xukunka ee Daniel 8:14 iyo Muujintii 14:6-9. Wuxuu rumaysnaa in farriintii uu bilaabay inuu ku dhawaaqo horraantii 1830-meeyadii ay ahayd Qayladii Habeenbadhka, “Bal eega, aroosku waa imanayaa,” iyo in Ciise dunida ugu imanayay sidii arooska.

Intii badan taariikhda Millerites-ka, waxay rumaysnaayeen inay fulinayeen masaalka tobanka bikradood, laakiin waxay u haysteen in Qayladii Saqda Dhexe ay ahayd farriintii ay iyagu ku dhawaaqayeen. Si kastaba ha ahaatee, xagaagii 1844, waxaa soo baxay faham cusub oo sax ah: in Qayladii Saqda Dhexe ay ahayd dhaqdhaqaaqii Bisha Toddobaad, iyadoo la filayay in Ciise yimaado maalinta tobnaad ee bisha toddobaad. Taasu waxay ahayd Qayladii Saqda Dhexe ee runta ahayd. Markii Miller diiday Qayladii Saqda Dhexe ee runta ahayd bishii Diseembar 1844, wuxuu diidayay taariikhdiisii xagaagii 1844, wuxuuna ku noqonayay mowqifkiisii hore ee ahaa inay tani ahayd keliya farriintii guud ee 1830-meeyadii. Fahamka hab-dhaqaaqyada Qayladii Saqda Dhexe waa arrin lama huraan ah. Haddii aadan u fahmin 2520 sidii ay Millerites-ku u fahmeen, ma fahmi kartid Qayladii Saqda Dhexe. Haddii aadan u fahmi karin Qayladii Saqda Dhexe sidii ay Millerites-ku u fahmeen, waxaad ka dhacaysaa jidka oo waxaad ugu dhacaysaa dunida sharka leh ee hoose.

Bandhiggan, waxaynu ku bilaabi doonnaa xaqiiqooyin ka mid ah shaxanka oo ay Maanta si cad u diiddan tahay Adventism-ku. Machadka Cilmi-baarista Kitaabiga ah ee Kaniisadda Adventist-ka ee Toddobaadka iyo inta badan fiqiyayaashii Adventist-ku waxay diidaan 2520. Arrintan si kitaabi ah ayaannu uga hadli doonnaa intaynu soconno, hase yeeshee marka hore waxaynu muujin doonnaa in Ellen White ay si buuxda u taageerto 2520. Machadka iyo inta badan fiqiyayaashu sidoo kale waxay diidaan fahamkii hormuudka ee ku saabsanaa Daily-ga. Waxaynu muujin doonnaa in diididda fahamkii hormuudka ee ahaa in Daily-gu yahay heethannimo ay tahay diididda Ruuxa waxsii sheegidda. Machadku sidoo kale si fagaare ah ayuu u diidaa fahamkii hormuudka ee ku saabsanaa buunanka—Buunankii Shanaad iyo Buunankii Lixaad. Waxaynu ku bilaabi doonnaa in aynu muujinno in diididda fahamkii hormuudka ee buunanku ay tahay diididda Ruuxa waxsii sheegidda.

Maanta, inta badan Adventistadu ugu yaraan si aan caddayn lahayn ayay u fahmaan 1290 iyo 1335. Haddii aan la haysan fahamkii hormuudka ahaa ee 1335, ma jiro wax caddayn Kitaabi ah oo lagu aqoonsan karo wakhtigii dib-u-dhaca ee bilaabmay 22-ka Maarso, 1844. Haddii aan la fahmin wakhtiga dib-u-dhaca, lama garan karo hab-dhaqaaqyada Qayladii Saqda-Dhexe. Haddii aan la fahmin Qayladii Saqda-Dhexe, qofku wuxuu ka dhacayaa jidka oo wuxuu ku dhacayaa dunida sharka leh ee hoose. Waxaannu xaqiiqooyinkan ku muujin doonnaa shaxda annagoo ka eegayna

ansixinta cad ee Ruuxa Waxsii-sheegidda, dabadeedna waxaan ka kala saari doonnaa Erayga Ilaah. Laakiin marka hore, waa inaan aragnaa wixii ku hareeraysnaa taariikhda Millerite-ka iyo wixii dhaliyay Qayladii Saqda-Dhexe.

Taariikhda Milleriyiinta iyo Imaanshaha Malaggii Koowaad

Waxaannu ku bilaabaynaa Uriah Smith ee ku jira *Thoughts on Daniel and Revelation*, bogga 521, si aan u muujinno taariikhda Millerite-ka oo aan u tixraacno 1798. Uriah Smith wuxuu qorayaa, “Taariikhaynta dhacdooyinka Muujintii 10 waxaa si dheeraad ah loo hubiyaa xaqiiqada ah in malaa’igtan ay la mid tahay malaa’igtii koowaad ee Muujintii 14.” Muujintii 10, malaa’ig xoog badan ayaa samada ka soo degaysa iyadoo gacanteeda ku haysa kitaab yar oo furan. Ellen White waxay inoo sheegaysaa in malaa’igtan xoogga badani ay tahay Ciise Masiix, kitaabka yarna uu yahay Kitaabka Daanyeel. Dhammaadka cutubka tobnad, Yooxanaa waxaa lagu amray inuu cuno kitaabka yar, kaas oo afkiisa ku macaanaan doona, calooshiisana ku qadhaadhi doona. Yooxanaa wuxuu matalaa taariikhda Millerite-ka, halkaas oo farriinta Daanyeel ay macaan tahay, hase yeeshee ay horseeddo niyad-jab qadhaadh. Sida ay hormuudayaashu qabaan, malaa’igta xoogga badan ee Muujintii 10 waa malaa’igtii koowaad ee Muujintii 14—waa isla malaa’igtaas.

Badanaa waqti badan kuma bixinno inaan si gaar ah uga hadalno malaa’igahan ku xusan Muujintii, hase ahaatee waa inaynu sidaas yeelnaa. Malaa’igta xoogga weyn ee Muujintii 10 ku jirta waa isla malaa’igtii uu William Miller rumaysnaa inay fulinaysay Qayladii Habeenbadhkii iyada oo dhamaystiraysa shaqadii malaa’igtii kowaad ee Muujintii 14: “Ilaah ka cabsada oo ammaantiisa siiya, waayo saacaddii xukunkiisu waa timid.” Saacadda xukunkiisu waxay tilmaamaysaa Daanyeel 8:14. Malaa’igahani waxay aqoonsanayaan dhinacyo kala duwan oo shaqada la qabtay ah.

Marka aynu ku noqonno Uriah Smith: “Taxanaha wakhtiyeed ee dhacdooyinka Muujintii 10 waxaa si sii badan loo habsadaa xaqiiqada ah in malaa’igtan ay la mid tahay malaa’igta kowaad ee Muujintii 14.” Wuxuu sharxayaa waxa isku xidhaya: labaduba waxay hayaan farriin gaar ah oo ay ku dhawaaqayaan, labaduba waxay ku dhawaaqaan baaqooda cod weyn, labaduba waxay adeegsadaan hadal isu eg oo tilmaamaya Abuuraha, labaduba na waxay ku dhawaaqaan wakhti—mid ayaa ku dhaaranaya in wakhti dambe jiri doonin, kan kalena wuxuu ku dhawaaqayaa in saacaddii xukunka Ilaah timid. Farriinta Muujintii 14:6 waxay ku taallaa dhinacan ee bilowga wakhtiga dhammaadka.

Uriyaah Ismiid wuxuu sheegayaa in wakhtiga dhammaadku yahay 1798, iyo in farriinta Muujintii 14 ay timaaddo taas ka dib. Wuxuu qorayaa, “Laakiin farriinta Muujintii 14:6 waxay ku taallaa dhinacan bilowga wakhtiga dhammaadka. Waa baaq ku saabsan in saacaddii xukunka Ilaah timid, sidaas daraaddeedna waa inay ku habboonaataa jiilka ugu dambeeya. Bawlos ma uu wacdiyin saacaddii xukunka oo timid. Luutar iyo la-hawlgalayaashiisii ma ayan wacdiyin. Bawlos wuxuu ka dooday xukun iman doona, oo mustaqbal aan xaddidnayn ku yaal, Luutarna wuxuu ka dhigay ugu yaraan saddex boqol oo sannadood ka fog wakhtigiisii. Weliba, Bawlos wuxuu kiniisadda uga digayaa wacdinta noocaas ah ee leh saacaddii xukunka Ilaah way timid ilaa wakhti cayiman.” 2 Tesaloniika 2:1-3, Bawlos wuxuu leeyahay maalinta Masiixu ma dhowa ilaa riddoobiddu marka

hore timaaddo oo ninkii dembiga la muujiyo. Bawlos wuxuu soo bandhigayaa ninkii dembiga, geeskii yaraa, baabasiinnimada, wuxuuna digniin ku daboolayaa muddadii oo dhan ee sarrayntiisa, taas oo socotay 1260 sannadood, kuna dhammaatay 1798.

Sannadkii 1798, xayiraaddii ka dhanka ahayd ku dhawaaqidda in maalinta Masiixu dhow dahay way joogsatay. Wakhtigii ugu dambaysta ahaa wuu billowday, shaabaddiina waa laga qaaday kitaabkii yaraa. Tan iyo markaas, malaa'igta Muujintii 14 way baxday. Uriah Smith wuxuu yidhi, "Haddaad doonaysaan inaad aragtaan," tan iyo 1798, farriintii malaa'igta kowaad way baxaysay. Sannadkii 1798, malaa'igtii kowaad ee Muujintii 14 waxay taariikhda soo gaadhay—tani waa fahamkii hormuudka. Tan iyo markaas, malaa'igta Muujintii 14 waxay ku dhawaaqaysay in saacaddii xukunka Ilaah timid, malaa'igtii cutubka tobankuna waxay istaagtay badda iyo dhulka dushooda, iyada oo ku dhaaranaysa inaan wakhti dambe jiri doonin. Aqoonsigoodu waa aan shaki ku jirin. Dood kasta oo mid lagu meeleyo midda kale ayay sidoo kale waxtar u leedahay. Jiilka hadda jooga wuxuu markhaati ka yahay rumoobidda labadan waxsii sheegid. Wacdinta imaatinka, gaar ahaan intii u dhaxaysay 1840 ilaa 1844, waxaa ka bilaabmay dhammaystirkoodii buuxa oo faahfaahsan.

Smith wuxuu calaamadeeyaa 1840 iyo 1844 isagoo tixraacaya malaa'igtii kowaad ee Muujintii 14 oo timid 1798, hase yeeshee wuxuu sidoo kale malaa'igta kowaad ku calaamadeeyaa 1840, halkaas oo farriinta lagu xoogeeyey. Wacdinta imaatinka, gaar ahaan intii u dhaxaysay 1840 ilaa 1844, ayaa bilowday dhammaystirkeedii buuxa. Meesha malaa'igtii taagan tahay, iyadoo hal cag badda saaran tahay mid kalena dhulka, waxay muujinaysaa baaxadda weyn ee ku dhawaaqiddeeda. Farriintu waxay ka tallaabi lahayd badweynta oo waxay gaadhi lahayd quruumo kala duwan, waxaana ku dhawaaqidhii imaatinku dhab ahaan gaadhay saldhig kasta oo misioni ah oo dunida ku yaal. Laga bilaabo 1840, farriintii malaa'igta kowaad, sida ay sheegtay Ellen White, waxaa la gaadhsiiyey saldhig kasta oo misioni ah oo dunida ku yaal. Tan waxaa la fuliyey markii mabda'a sannad-maalin ee waxsii-sheegidda Kitaabka Quduuska ah lagu xaqiijiyey burburkii Boqortooyadii Cismaaniyiinta. Halkan kuma falanqaynayno faahfaahinta arrintan, balse waxaannu diyaarinaynaa gogosha taariikhda Millerite-ka iyo dhaqdhaqaaqyada Qaylada Habeenbadhka.

Dhacdooyinka Muhiimka ah ee Taariikhda: 1833 iyo Dhiciddii Xiddigaha

Sannadkii 1833, dhacdadii xiddiguhu ku daateen ayaa dhacday. Ellen White waxay ku faallootay *The Great Controversy*, bogga 333: "Sannadkii 1833, laba sannadood ka dib markii Miller bilaabay inuu si fagaare ah u soo bandhigo caddaymaha imaatinka dhow ee Masiixa, waxaa muuqday calaamaddii ugu dambaysay ee Badbaadiyuhu ballanqaaday inay ahaan doonto astaanaha imaatinkiisa labaad. Ciise wuxuu yidhi: 'Xiddiguhuna samada way ka soo daadan doonaan.' Matayos 24:29. Yooxanna isaguna Muujintii ayuu ku sheegay, markii uu aragti ku arkayay muuqaalladii sii hormari lahaa maalinta Ilaah: 'Xiddigihii samaduna waxay ku daateen dhulka, sida geed berde ahi u daadiyo berdihiisa aan bislaan, markii dabayl weyn ruxdo.' Muujintii 6:13. Waxsii sheegyadani waxay heshay rumoobid cajiib ah oo saamayn leh roobkii weynaa ee xiddigaha dhacaya ee November 13, 1833."

Markhaatigii William Miller wuxuu sheegayaa: “Sabtidii quraacda ka dib—xagaagii sannadka 1833, waxaan fadhiistay miiskayga si aan u baaro qodob gaar ah; markaan istaagay inaan u baxo shaqada, waxaa si ka xoog badan sidii hore qalbigayga ugu dhacay, ‘Tag oo dunida u sheeg.’ Dareenkaasi wuxuu ahaa mid kedis ah oo xoog sidan u leh, sidaas darteedna waxaan dib ugu dhacay kursigaygii anigoo leh, ‘Ma tegi karo, Rabbiyow.’ ‘Maxaad u tegi weyday?’ ayaa u muuqatay inay jawaab ii noqoto; markaas ayaa dhammaan cudurdaaraydii soo baxeen, iyo tabar-darridayda, hase yeeshee murugadaydu aad bay u weynaatay, sidaas darteed waxaan Ilaah la galay axdi culus oo ah in haddii uu jidka ii furo, aan tegi doono oo aan gudan doono waajibkayga xagga dunida. ‘Maxaad uga jeeddaa inuu jidka kuu furo?’ ayaa u muuqatay inay ii timaaddo. Haddaba, ayaan idhi, haddii aan helo casuumad aan meel kasta si fagaare ah uga hadlo, waan tegi doonaa oo waxaan u sheegi doonaa waxay aan Kitaabka Quduuska ah ka helay oo ku saabsan imaatinka Rabbiga. Isla markiiba culayskaygii oo dhan waa iga degay. Waanan ku farxay inaan u badan tahay inaan sidaas loogu yeedhi doonin; waayo weligay maan helin casuumad noocaas ah, tijaabooyinkayguna lama aqoon, waxaana yaraa rajadaydii ah in laygu casuumo goob adeeg oo kasta. Qiyaastii nus saac kaddib markii ay taasu dhacday, intaan weli qolka ka bixin ka hor, waxaa soo galay wiil uu dhalay Mudane Guilford oo degganaa Dresden, meel qiyaastii lix iyo toban mayl u jirta hoygayga, wuxuuna yidhi aabbihi ayaa ii yeedhay oo doonaya inaan gurigiisa ula tago, anigoo moodayay inuu doonayo inuu arrin ganacsi iiga hadlo. Waxaan weydiiyey waxa uu iga doonayo. Wuxuu ku jawaabay in maalinta ku xigta aan kaniisaddooda wax wacdin ahi ka jiri doonin, aabbihiina uu doonayo inaan imaado oo aan dadka kala hadlo mawduuca imaatinka Rabbiga. Isla markiiba waxaan naftayda uga cadhooday axdigii aan galay. Hal mar baan Rabbiga ku caasiyey oo go’aansaday inaan tegin. Wiilkii ayaan ka tagay anigoo wax jawaab ah siin, waxaana murugo weyn awgeed ugu baxay geed yar oo ag dhawaa. Markaas waxaan Rabbiga la legdamay ku dhowaad saacad, anigoo ku dadaalaya inaan iska sii daayo axdigii aan isaga la galay, laakiin wax nafis ah ma aanan helin. Waxaa damiirkayga lagu adkeeyey, ‘Ma Ilaah baad axdi la gelayaa oo haddana si degdeg ah u jebinaysaa?’ dembiga aadka u weyn ee arrintaas ku jiraana wuu i wada qariyey. Ugu dambayntii waan is-dhiibay oo Rabbiga waxaan u ballanqaaday in haddii uu i xoojiyo, aan tegi doono, anigoo isaga ku kalsoon inuu i siin doono nimco iyo karti aan ku guto wax kasta oo uu iga doono. Waxaan ku noqday gurigii, waxaanan arkay wiilkii oo weli sugaya. Wuxuu joogay ilaa qadada kaddib, aniguna isaga ayaan ula noqday Dresden.” Sidaas ayuu Miller, xagaagii 1833, ku bilaabay inuu farriinta si fagaare ah u soo bandhigo. Bishii Diseembar 1833, dhacdadii xiddigaha daadanayay waxay farriintiisii sii kordhisay miisaan iyo xurmeyn.

1840: Dhammaystirka Waxsii-sheegidda iyo Boqortooyadii Cusmaaniyiinta

Sannadkii 1840, Ellen White waxay ka hadlaysaa rumoowid cajaa’ib leh oo wax sii sheegid ah. Qoraalkan marar badan ayaa lagu murmaa Ruuxa Waxsii-sheegidda dhexdeeda, iyadoo qaar ay ku doodayaan in Uriah Smith ku daray buugga Murankii Weynaa, laakiin doodahaasi sal ma laha. Waxay ka hadlaysaa isku xigxiga rumoowga waxsii-sheegyada ee horseeday 1840, oo ay ku jiraan dhaciddii xiddigaha iyo Maalintii Mugdiga. Waxay qortay, “Sannadkii 1840, rumoowid kale oo cajiib ah oo waxsii-sheegid ah ayaa kicisay xiise ballaadhan.”

Waxay tixraacaysaa wax sii sheegidda Kitaabka Quduuska ah, ee ma aha oo keliya saadaal bani'aadmi ah oo uu sameeyey Josiah Litch. Laba sannadood ka hor, Josiah Litch, oo ahaa wadaad hormuud ah oo ku wacdiyi jiray imaatinka labaad, ayaa daabacay fasiraad ku saabsan Muujintii 9, isagoo sii sheegay dhicitaankii Boqortooyadii Cismaaniyiinta. Sida ku cad xisaabtiisii, quwaddan waxa la afgembin lahaa Ogosto 11, 1840. Wakhtigii la cayimay, Turkigu, isagoo adeegsanaya safiirradiisa, wuxuu aqbalay ilaalinta Quwadihii Isbahaysiga ee Yurub, sidaas darteedna wuxuu isu geliyey gacanta xukunka quruumaha Masiixiyiinta ah. Dhacdadu si buuxda ayay u rumoowday sidii wax sii sheegiddu ahayd. Markii arrintaasi la ogaaday, dad aad u tiro badan ayaa ku qancay saxnimada mabaadi'da fasiraadda wax sii sheegidda ee ay qaateen Miller iyo saaxiibbadiis, waxaana dhaqdhaqaaqii Advent-ka la siiyey dhiirrigelin yaab leh. Rag aqoon iyo maqaam leh ayaa Miller kala midoobay wacdinta iyo daabacaadda aragtiyihiisa, waxaana intii u dhexaysay 1840 ilaa 1844 shaqadu si degdeg ah u fiday.

Uriyaah Ismaaciil wuxuu noo sheegay in malaa'igtii kowaad ee Muujintii 14 ay timid sannadkii 1798, hase ahaatee waa isla malaa'igtii ku jirta Muujintii 10. Muujintii 10, Yooxanaa waxaa lagu amray inuu kitaabka yar ka qaato gacanta malaa'igta oo uu cuno, waxaana uu afkiisa ku noqon doonaa macaan. Farriintii Milleriyiinta waxay macaanaatay 11-kii Agoosto, 1840, kaddib laba sannadood oo ay ku sii sheegeen burburka Boqortooyadii Cismaaniyiinta iyagoo ku salaynaya mabda'a sannad-maalin ee waxsii sheegista Kitaabka Quduuska ah. Markii dhacdadu si sax ah u rumowday, farriintii ay ku dhawaaqayeen waxay ku noqotay mid afkooda ku macaan.

11-kii Agoosto, 1840, farriintu waxay afkooda ku noqotay macaan. Yooxanaa waxaa lagu amray inuu qaato kitaabka yar ee ku jira gacanta malaa'igta soo degtay. Malaa'igtu waxay soo degtaa 11-kii Agoosto, 1840, malaa'igtan Muujintii 10 ku xusanna waa isla tii malaa'igta kowaad ee Muujintii 14. Malaa'igtan Muujintii 14 waxay timaaddaa 1798 wakhtiga dhammaadka, laakiin farriinteeda waxaa la siiyaa xoog 1840. Ellen White waxay sheegaysaa in markii dhacdadu caan baxday, dad badan lagu qanciyeey saxnaanta mabaadi'da fasiraadda waxsii sheegidda ee ay qaateen Miller iyo saaxiibbadiis. Tan iyo 1930-meeyadii, iyadoo ay ka bilaabantay 1919 laakiin si gaar ah 1930-meeyadii, Adventism-ku wuxuu diiday xeerarkii fasiraadda waxsii sheegidda ee ay qaateen Miller iyo saaxiibbadiis—xeerarkaasi waxay ahaayeen habka qoraallada caddaynta ee barashada Kitaabka Quduuska ah.

Shaxdii 1843 iyo Wakhtigii Dib-u-dhaca

Calaamadda xigta ee taariikhda ku taagan waa shaxdii 1843, oo la sameeyey bishii May 1842. Ellen White waxay tidhi, “Waxaan arkay in shaxdii 1843 lagu hoggaamiyey gacanta Rabbiga iyo inaanan la beddelin, in tirooyinku ahaayeen sida uu isagu u doonayey, iyo in gacantiisu ay dul saarnayd oo ay qarisyay khalad ka mid ah tirooyinka qaarkood si aanu midna u arki karin ilaa gacantiisa laga qaado.” Shaxdani waa calaamad nebiyadeed oo jidka ku taagan, laguna sameeyey bishii May 1842. Bishii Juun 1842, kiniisadaha Protestant-ka ah waxay xirteen albaabbadoodii, malaa'igtii labaadna way timid.

Laga soo xigtay Testimonies, jildka koowaad, bogga 21: “Bishii Juun ee 1842, Mudane Miller wuxuu bixiyey taxanihiisii labaad ee muxaadaroyinka ee Kaniisadda Casco Street ee Portland,

Maine. Marka laga reebo wax yar, madaahibtii kala duwanaa waxay albaabbadii kaniisadhooda ka xirteen Mudane Miller.” Ellen White waxay ina ogeysiinaysaa in innagoo ah Masiixiyiinta Adventist-ka maalinta toddobaad, ay tahay inaan baranno inaan ka sababayno sabab ilaa natiijo. Sababtii keentay in kaniisadaha Protestant-ku ay albaabbadooda xiraan waxay ahayd soo bandhigiddii shaxdan. Markii shaxda la soo bandhigay bishii Maay, kaniisadaha Protestant-ku waxay go’aansadeen in Milleriyiintu ay ahaayeen xamaasiyiin marin-habowsan.

Niyad-jabkii ugu horreeyey ayaa xigta. Waxaa laga soo qaatay The Great Controversy, bogga 393: “Sida horeba u ahayd sannadkii 1842, tilmaantii lagu bixiyey waxsii sheeggan oo ahayd in aragtida la qoro oo si cad loogu muujiyo looxyada, si kii akhriyaa uu u ordo, ayaa Charles Fitch u soo jeedisay diyaarinta shax nebiyadeed si loo muujiyo aragtiyadii Daanyeel iyo Muujintii.” Charles Fitch, oo dhintay wax yar ka hor Niyad-jabkii Weynaa ee Oktoobar 22, 1844, ayaa Rabbigu ku adeegsaday taariikhdan. Isagu wuxuu diyaariyey shaxdii, taas oo la daabacay Maajo 1842.

Daabacaadda jaantuskan waxaa loo arkay inay tahay rumoobidda amarkii Xabaquuq. Hase yeeshee, cidina ma ay dareemin dib-u-dhac muuqda oo ku yimid fulinta waxyiga. Wakhti raagis ah ayaa isla waxsii sheeggaas lagu soo bandhigay. Niyad-jabkii ka dib, Qorniinkan wuxuu u muuqday mid muhiim ah: “Waayo, waxyigu weli wuxuu u yaallaa wakhti la cayimay, laakiinse ugu dambaysta wuu hadli doonaa oo been sheegi maayo; in kastoo uu raago, sug isaga, maxaa yeelay hubaal wuu iman doonaa, mana raagi doono. Kii xaq ahu rumaysad buu ku noolaan doonaa.” Wakhtiga raagistu waa niyad-jabkii ugu horreeyey, kaas oo dhacay Maarso 22, 1844. Milleriyiintu waxay saadaalinayeen dhammaadka dunida sannadkii 1843, iyagoo adeegsanaya xisaabinta wakhtiga ee kitaabiga ah. Markii Rabbigu iman waayay markaas, niyad-jabkii ugu horreeyey wuxuu dhacay Maarso 22, 1844. Taasu waa wakhtiga raagista.

Tanu waa wakhtiga dib-u-dhaca ee masaalka tobanka bikradood, ee Xabaquuq 2, iyo ee Daanyeel 12. Daanyeel 12:11 wuxuu leeyahay, “Oo tan iyo wakhtiga allabariga joogtada ah la qaadi doono...” Hormuudayaashu waxay garteen in jaahilnimadii la hoos geeyey sannadkii 508, markii Clovis ka adkaaday Visigoths-kii. Laga bilaabo wakhtiga jaahilnimada la qaado oo baabtiisnimadana la taago (soddon sannadood ka dib, sannadkii 538), waxaa jiri doona 1290 maalmood. Aayadda xigtana waxay leedahay, “Waxaa barakaysan kii suga oo gaadha kun iyo saddex boqol iyo shan iyo soddon maalmood.” 508 lagu daray 1335 waxay noqonaysaa 1843. “Waxaa barakaysan kii yimaada 1843.” Tirada 1335 waxay calaamad u tahay wakhtiga dib-u-dhaca, iyadoo leh, “Waxaa barakaysan kii suga oo gaadha 1843.” Haddii aad adkaysato fahamka hormuudayaasha ee allabariga joogtada ah, sida Ellen White samayso, tani way caddahay.

Si taas loo sii caddeeyo, Ishacyaah 30:18 wuxuu leeyahay, “Sidaas daraaddeed Rabbigu wuu sugi doonaa.” Halkan, Rabbigu waa arooska ku jira masaalka tobanka bikradood, wuuna daahayaa. “Sidaas daraaddeed aroosku ha daaho si uu idiinku roonaado, oo sidaas daraaddeed ha loo sarraysiiyo si uu idiinku naxariisto; waayo Rabbigu waa Ilaah garsoor leh. Waxaa barakaysan kuwa isaga suga oo dhan.” Tani waxay la jaanqaadaysaa Daanyeel 12:12: “Waxaa barakaysan kii suga oo gaadha 1335-ka.” Aroosku wuxuu daahaa Maarso 22, 1844. Waxaa jira barako ku lifaaqan in la gaadho niyad-jabkii ugu horreeyey ka dibna la sugo. Marka aad halkan timaaddo, waa inaad sugtaa. Maxaad sugaysaa? Xabaquuq 2:3 wuxuu leeyahay, “Waayo, riyadu weli waxay u taallaa

wakhti la cayimay, laakiinse dhammaadka ayay hadli doontaa, mana ay beenin doonto; in kastoo ay daahdo, haddana sug iyada.” Barakada ku jirta in la gaadho 1335-ka waa barakada ku jirta in la gaadho taariikhdan, meesha Rabbigu ku fulin doono Qayladii Saqda Dhexe.

Qof kasta looma oggolaan doono inuu ka qayb galo Oohinta Saqda Dhexe. Dad qaarkood waxay la socdeen Milleriyiintii, ma aha waayo-aragnimadooda shakhsiyeed ee ay la lahaayeen Ciise Masiix ama daraasaddooda gaarka ah ee Erayga Ilaah aawadeed, balse cabsi darteed. Ka hor intaan Oohinta Saqda Dhexe iman, Rabbigu wuxuu walaalahan ka soocaa dhaqdhaqaaqa. Niyad-jabkii ugu horreeyey waa qayb ka mid ah habka lagu diyaargaroobayo Oohinta Saqda Dhexe. Sida ay Ellen White sheegtay, haddii aynaan tan fahmin, waxaynu ka dhacnaa jidka oo aynu ku dhacnaa dunida sharka leh ee hoose.

Xoog-siinta Fariinta Malaa’igta Labaad

Laga soo qaatay Early Writings, bogga 238: “Dhammaadka dhow ee farriinta malaa’igta labaad ayaan arkay iftiin weyn oo samada ka ifaya oo ku dul dhacaya dadka Ilaah. Fallaaraha iftiinkaasu waxay u ekaayeen kuwo u dhalaalaya sida qorraxda, waxaana maqlay codad malaa’igood oo qaylinaya, ‘Bal eega, aroosku waa imanayaa.’” Kanu wuxuu ahaa Qayladii Habeenbarka, taas oo ahayd inay xoog siiso farriinta malaa’igta labaad. Hormuudkii hore waxay fahmeen in farriinta malaa’igta koowaad ay timid sannadkii 1798, hase ahaatee ay awood yeelatay burburkii Boqortooyadii Cismaaniyiinta dabadeed sannadkii 1840. Farriimaha oo dhammu waxay yimaadaan xilli taariikheed go’an, dabadeedna waa la xoojiyaa. Farriinta malaa’igta labaad waxay timaaddaa Maarso 22, 1844, markii kaniisadaha Protestant-ku ay albaabbadooda ka xirteen farriintii Millerite-ka. Qayladii Habeenbarka ayaa awood siisa farriinta malaa’igta labaad. Farriinta malaa’igta saddexaad waxay timaaddaa Oktoobar 22, 1844, waxaana la awood siiyaa marka malaa’igta xoogga badan ee Muujintii 18 ay ku biirto. Farriin kastaa waxay ku timaaddaa taariikhda gudaheeda, dabadeedna waa la xoojiyaa. Tani waa muhiim in la fahmo.

Qayladii Habeenbadhku waxay xoog siisay farriintii malaa’igta labaad. Malaa’ig baa samada laga soo diray si ay quduusiintii niyad-jabtay u toosiyaan oo ugu diyaariyaan shaqada weyn ee hortooda tiil. Nimankii ugu hibada badnaa ma ay ahayn kuwii ugu horreeyey ee farriintan helay. William Miller ma uu ahayn kii ugu horreeyey ee farriintan helay; taa beddelkeeda, wuxuu ahaa kii ugu dambeeyey ee helay. Isagu wuxuu ahaa kan ugu hibada badan xagga garashada farriinta, halka Samuel Snow uu ahaa kii ugu horreeyey. Kuwii hore shaqada u hoggaamin jirayna waxay ahaayeen kuwii ugu dambeeyey ee farriintan qaata oo ka qayb qaata kordhinta qaylada. Taariikh ahaan, qofkii ugu dambeeyey ee aqbala farriintii Qayladii Habeenbadhku wuxuu ahaa William Miller.

Laga soo bilaabo The Great Controversy, 376: Intii lagu jiray xoojintii Qaylada Saqda Dhexe, ku dhowaad 50,000 ayaa ka baxay kaniisadaha. Maadaama hawshii Miller ay u janjeertay dhisidda kaniisadaha, bilowgii si wanaagsan ayaa loogu arkay; hase yeeshee, markii adeegayaashii iyo hoggaamiyeyaashii diintu ay go’aansadeen inay ka soo horjeestaan caqiidada Imaatinka oo ay doonayeen inay cabburiyaan kicitaan kasta oo ku saabsan mawduucaas, waxay kaga horyimaadeen minbarka, waxayna xubnahooda u diideen mudnaanta ay u leeyihiin inay ka qayb galaan wacdiga

imaatinka labaad ama xataa inay ka hadlaan rajadooda shirarka bulsheed. Hoggaamiyeyaasha Kaniisadda Adventist-ka maanta ee ka mamnuuca baridda farriintan kaniisadda dhexdeeda iyo xataa guryaha gaarka loo leeyahayba, halkan waxaa lagu sii sawiray dhaqdhaqaaqii Millerite-ka.

Mu'iniintu waxay isku arkeen imtixaan weyn iyo wareer. Waxay jeclaayeen kaniisadahooda, wayna ka caga-jiidayeen inay ka go'aan; hase yeeshee, markay arkeen in markhaatifurka Erayga Ilaah la cabburinayo, iyo in xaqoodii ay nebiyadaha ku baadhi lahaayeen la diidayo, waxay dareemeen in daacadnimada Ilaah ay ka reebayso inay u hoggaansamaan. Kuwii doonayay inay xannibaan markhaatifurka Erayga Ilaah looma tixgelin karin inay yihiin kuwa dhisaya Kaniisadda Masiixa. Sidaas daraaddeed, waxay isu arkeen kuwo xaq ku leh inay ka go'aan xidhiidhkoodii hore. Xagaagii sannadkii 1844, qiyaastii 50,000 ayaa ka baxay kaniisadaha.

Fahamkii Miller iyo Qayladii Saqda Dhexe ee Dhabta ahayd

Buugga Elder Damsteegt, *Foundation of Seventh-day Adventist Message and Mission*, ayuu Miller ku rumaysnaa in ku dhawaaqidda Daanyeel 8:14 iyo malaa'igtii kowaad ee Muujintii 14 ay ahayd Qayladii Habeenbadhka—"Bal eega, aroosku waa imanayaa." Wuxuu rumaysnaa in farriintani ay tilmaamaysay imaatinka labaad ee Masiixa. Miller wuxuu u arkayay in taariikhda oo dhammaystiranu ay ahayd Qayladii Habeenbadhka, hase yeeshee Ellen White waxay sheegaysaa in Qayladii Habeenbadhka lagu dhammaystiray meel gaar ah oo wakhti ah. Samuel Snow wuxuu bandhigiisa ugu bixiyey "Qayladii Dhabta ahayd ee Habeenbadhka" si uu uga sooco waxbariddii Milleriyiinta ee ahayd in Qayladii Habeenbadhka ay ahayd farriinta guud.

Kuwa ugu ruuxiga badnaa ayaa farriinta ugu horrayn helay, kuwii horena hoggaanka uga hayay hawshana waxay ahaadeen kuwii ugu dambeeyey ee aqbala oo ka qayb qaata sii ballaarinta qaylada. William Miller, oo hoggaaminayay hawsha tan iyo 1833, wuxuu la tacaalay farriintii Qaylada Habeenbadhka markii ay timid Agoosto 1844. Wuxuu ka labalabaynayay ka go'idda kaniisadaha, wuxuuna sannado badan barayay faham kale oo ku saabsan Qaylada Habeenbadhka.

William Miller wuxuu qoray, "Marnaba si hubaal ah uma aanan go'aansan maalin gaar ah oo ku saabsan imaatinka Rabbiga, anigoo rumaysan in aan ninna garan karin maalinta iyo saacadda. Dhammaan muxaadaroyinkayga daabacan, waxaa bogga cinwaanka kaga muuqan doonta, qiyaastii sanadka 1843. Dhammaan muxaadaroyinkaygii afka ahaa, si joogto ah ayaan dhagaystayaashayda ugu sheegay in xilliyadu ku dhammaan doonaan 1843 haddii aanu qalad ku jirin xisaabtayda, laakiin aanan odhan karin in dhammaadku uusan iman karin xataa ka hor wakhtigaas, iyo inay tahay inay si joogto ah u diyaar ahaadaan. Sannadkii 1842, qaar ka mid ah walaalaha ayaa si aad u adkayn leh u wacdiyey sannadka saxda ah, waxayna igu canaanteen inaan geliyey 'haddii.'" Bishii Maajo 1842, shaxdii 1843 ayaa la daabacay, walaalahuna waxay Miller u sheegeen inuu ka saaro "haddii" soojeedintiisa.

Miller wuxuu sii watay, "Saxaafadda dadweynuhu waxay kaloo daabaceen in aan go'aamiyey maalin cayiman, oo ah saddex iyo labaatanaadka Abriil, imaatinka Rabbiga. Sidaa darteed, bishii Diseembar ee sannadkaas, maadaama aanan arki karin wax qalad ah oo ku jira xisaabtaydii, waxaan daabacay rumaysnaantayda in waqti u dhexeeya Maarso 21, 1843, iyo Maarso 21, 1844, Rabbigu iman doono." Miller wuxuu hore u gaaray gunaanadka maalinta tobnaad ee bisha

toddobaad, oo wakhti dheer ka hor intii Samuel Snow gunaanadkan u adeegsaday ku dhawaaqidda Qayladii Habeenbadhka, Miller wuu ka qoray arrintaas. Miller ayaa ahaa kii Rabbigu adeegsaday inuu isu geeyo macquulka Samuel Snow u adeegsaday inuu ku aqoonsado Oktoobar 22, 1844.

Miller wuxuu qoray, “Intii lagu jiray sannadkii 1843, cambaareyntii ugu kululayd ayaa la igu dul tuuray aniga iyo kuwii igu weheliyey, waxaana sidaas sameeyey saxaafadda iyo qaar ka mid ah minbarada. Ujeeddooyinkayagii waa la weeraray, mabaadi’deennii si qaldan ayaa loo matalay, dabecaddeenniina waa la aflagaaddeeyey.” Waqti baa sii gudbay, oo Maarso 21, 1844, ayaa dhaaftay iyada oo Rabbigu aanu soo muuqan. Niyad-jabkii wuxuu ahaa mid weyn, dad badanna mar dambe lama ay socon iyaga. Ka hor wakhtigan, laga bilaabo 1840, waxaa lagu qiyaasay in ay jireen 200,000 oo Millerites ah, laakiin markan la joogo, 50,000 oo keliya ayaa hadhay.

Miller ayaa sii watay, “Intii ka horraysay tan, dayrtii 1843, qaar ka mid ah walaalahay waxay bilaabeen inay kaniisadaha ugu yeedhaan Baabuloon oo ay ku adkaystaan in ay waajib ku tahay Adventist-yada inay ka soo baxaan. Arrintan aad baan uga murugooday. Saameyntu ma ahayn oo keliya mid aad u xun, balse waxaan u arkayay qalloocin Erayga Ilaah ah, iyo marin-habaabinta Qorniinka.” Miller wuxuu la halgamay farriintii malaa’igta labaad, taasoo ka sii adkaysay inuu aqbalo farriinta runta ah ee Qayladii Saqda Dhexe. Dhaqankaasu wuu fiday, kaniisadihiina waa laga xidhay iyaga, taasoo abuurtay cadaawad oo kala fogaysay inta badan Adventist-yada iyo kaniisadahoodii kala duwanaa.

Markii wakhtigii uu daabacay dhammaaday, Miller wuu qirtay niyad-jabkii ka soo gaaray muddada saxda ah, hase yeeshee iimaankiisii wuu sii adkeystay. Wuxuu sii watay hawlihiisii Galbeedka intii lagu jiray xagaagii 1844 ilaa dhaqdhaqaaqii Bisha Toddobaad. Isagu wax qayb ah kuma lahayn dhaqdhaqaaqan marka laga reebo warqad uu qoray siddeed iyo toban bilood ka hor oo ku saabsan dhawrida Sharciga Muuse oo tilmaamaysay bishaas. Ma uusan filayn in mawduucyadaas sidaas looga faa’iidaysan doono ama in rumaysadka caddaynta noocaas ahi uu imtixaan badbaado noqon doono. Wax wadaag ah lama uu lahayn dhaqdhaqaaqaas ilaa laba ama saddex toddobaad ka hor Oktoobar 22, 1844. Warqad uu u qoray Himes Oktoobar 6, 1844, ayuu Miller ku qoray, “Waxaan ku arkayaa ammaano ku jirta bisha toddobaad oo aanan weligay hore u arag... Hadda, mahad waxaa leh magaca Rabbiga, waxaan ku arkayaa qurux, is-waafajin, iyo heshiis Qorniinka dhexdiisa ah, taas oo aan muddo dheer u soo tukaday, laakiin aanan arag ilaa maanta. Rabbiga u mahadnaq, naftaydoy. Walaal Snow, Walaal Storrs, iyo kuwa kale, ha la barakeeyo kaalintoodii ay indhahayga ku fureen. Waxaan ku dhowaaday gurigii. Ammaanu, ammaanu, ammaanu.”

Dabadeedna, Miller wuxuu dib uga fiirsaday Qayladii Saqda Dhexe, isagoo ku tilmaamay xamaasad xad-dhaaf ah. Damsteegt wuxuu xusayaa in Snow uu qaab-dhismeedka aasaasiga ah ee farriinta Qaylada Saqda Dhexe ka soo qaatay shaqadii hore ee Miller.

Xisaabaadkii Snow, oo la daabacay bishii Maarso 1844, wax dareen yar ah ayey kicisay ilaa shirkii teendhooyinka ee Exeter, Agoosto 12–17, 1844. Halkaas, taariikhdiisii saxda ahayd ee soo-noqoshada Masiixa waxay kicisay Milleriyiin badan, iyada oo dadaalkoodii wacdiga gaarsiisay heerkii ugu sarreeyey. Jawaabtoodii waxaa loo yaqaanay dhaqdhaqaaqii Bisha

Toddobaad. In kasta oo hoggaamiyeyaashii Milleriyyintu ay markii hore shaki qabeen, haddana toddobaadyo yar ka hor dhacdadii la filayay, waxay ku biireen dhaqdhaqaaqa, waxayna oggolaadeen in aragtiyihii Snow la daabaco oo la taageero.

Qayladii Saqda Dhexe iyo Wixii Ka Dhashay

Aragtiddii ugu horraysay ee Ellen White waxay muujinaysaa dadka Ilaah oo ku socda jid u kaca samada, iyadoo iftiin ka dambeeya yaal loogu yeedhay Qayladii Habeenbadhka. Farriintii uu Samuel Snow soo bandhigay waxay u baahan tahay in la fahmo. Bishii Maajo 1842, waxaa la daabacay 300 jaantus oo loogu talagalay 300 wacdiye. Markii la gaadhay Maarso 22, 1844, niyad-jabkii ugu horreeyey ka dib, jaantuskii waa la dhinac dhigay, dad badanna way ka tageen dhaqdhaqaaqa. Kuwii hadhayna waxay ahayd inay sugaan. Shirkaa teendhooyinka ee Exeter, Snow wuxuu muujiyey in Rabbigu iman doono Oktoobar 22, 1844, oo ahayd Maalinta Kafaaraggudka. Tani waxay ku kalliftay inay ku dhawaaqaan farriinta.

Joseph Bates wuxuu ka warramay in ka dib shirkii teendhooyinka ee Exeter, intii uu dhex marayay gaadiidka tareenka, uu maqlay codad ku celcelinaya, “Bal eega, aroosgalkii waa imanayaa!” Dhaqdhaqaaqan wuxuu ku fiday Maraykanka oo dhan laba bilood gudahood, isagoo horseeday Niyad-jabkii Weynaa ee Oktoobar 22, 1844.

Damsteegt wuxuu ka faallooda Shirkii Adventistayaasha ee Low Hampton, Diseembar 28–29, 1844, kaas oo ay ku lug lahaayeen Himes iyo Miller. Himes wuxuu ku boorriyey in quduusiinta la qalbiqaboojiyo, dunida Masiixiga ahna la kiciyo, oo badbaadadana loo dhawaaqo dembilayaasha. Dhowr toddobaad ka dib, Saxaafaddii Advent-ka ayaa dib loo bilaabay, Himesna wuxuu ku dhawaaqay in albaabkii badbaadadu furan yahay. Miller si tartiib tartiib ah ayuu uga tanaasulay fikraddii xagjirka ahayd ee albaabka xiran, wuxuuna ku noqday aragtidiisii asalka ahayd ee Qayladii Habeenbadhka. Isla bishaas, Ellen White waxay heshay araggeedii ugu horreeyey, kaas oo muujinayey in kuwa diida Qayladii Habeenbadhka ay jidka ka dhacaan. Aragtidaasu waxay William Miller ugu ahayd sida ay ugu ahayd qof kasta oo kale.

Imtixaankii Ugu Dambeeyey iyo Dhaxalkii William Miller

Laga soo bilaabo Early Writings, bogga 257: “Dareenkaygii ayaa markaas loo jeediyey William Miller. Wuxuu u ekaa mid jahawareersan, waxaana laabtiisa ku cuslaa welwel iyo murugo uu u qabo dadkiisa. Kooxdii 1844 ku midaysnayd oo isjeclayd waxay luminaysay jacaylkoodii, way isdiiddanaayeen, waxayna ku sii dhacayeen xaalad qabow oo dib-u-dhac ruuxi ah. Markuu waxaas arkay, murugadu waxay dhammaysay xooggiisii. Waxaan arkay rag hormuud ah oo isaga ilaalinaya, gaar ahaan Joshua Himes, kana cabsanaya inuusan aqbalin farriinta malaa’igta saddexaad.” Farriinta malaa’igta saddexaad ee halkan ku jirtaa waa Sabtida. Intii Miller u janjeedhay iftiinka samada ka imanaya, nimankani waxay dejin jireen qorshayaal ay maskaxdiisa uga jeediyaan. Saamaynta aadanaha ayaa ku haysay gudcurka, waxayna sii haysay saamayntiisii dhexdeeda kuwii runta ka gees ahaa. Ugu dambayntii, Miller codkiisii ayuu ka taagay iftiinkii samada ka yimid—Sabtida. Wuxuu ku guuldarraystay inuu aqballo farriintii sharxi lahayd niyad-jabkiisii oo iftiin iyo ammaan ku shubi lahayd wixii hore. Wuxuu ku tiirsanaa xigmadda

aadanaaha halkii uu ka tiirsanaan lahaa tan Ilaah. Isagoo ay daaliyeen hawl iyo gabow, mas'uuliyaddiisu uma sinnayn tan kuwii runta ka hor istaagay. Dembigu iyaga ayuu saaran yahay. Haddii Miller arki kari lahaa iftiinka malaa'igta saddexaad, waxyaalo badan baa loo sharxi lahaa. Laakiin walaalihiis waxay muujiyeen jacayl aad u qoto dheer oo ay u qabaan isaga, sidaas darteed wuxuu mooday inuusan weligiis ka go'i karin iyaga. Ilaah wuxuu u oggolaaday inuu ku dhaco awoodda dhimashada, wuxuuna ku qariyey qabriga kuwa runta ka leexiyey hortooda. Muuse wuu qaldamay ka hor intuusan gelin Dhulkii Ballanqaadka; sidaas oo kale Miller wuu qaldamay isagoo goor dhow geli lahaa Kancan samada ah. Kuwo kale ayaa ku hoggaamiyey inuu sidaas sameeyo; kuwaas kalena waa inay taas ka xisaab tamaan. Laakiin malaa'igtu waxay ilaalinayaan boodhka gaaliga ah ee addoonkan Ilaah, wuxuuna soo bixi doonaa dhawaaqa buunka ugu dambeeya."

Gunaanad: Casharro Maanta Loogu Talagalay

Gabagabadii, William Miller wuxuu astaan u yahay Dadka Adventist-ka ee Maalinta Toddobaad dhammaadka dunida. Araggii ugu horreeyey ee Ellen White wuxuu khuseeyaa maalinteenna si ka badan intii uu khuseeyey waqtigeedii. Dhammaadka dunida, Dadka Adventist-ka ee Maalinta Toddobaad waxay diidi doonaan iftiinka Qaylada Habeenbadhka. Iftiinka Qaylada Habeenbadhka waxaa keliya lagu fahmi karaa marka taariikhdan la fahmo. Niyad-jabkii koowaad wuxuu dhaqdhaqaaqii Milleriyiinta ka sifeeyey kuwii halkaas u joogay sababaha khaldan, wuxuuna dadka u diyaariyey waayo-aragnimada imtixaanka ee ku hoggaamin lahayd Meesha ugu Quduusan. Kuwa gaadha niyad-jabka koowaad waa barakaysan yihiin oo keliya haddii ay sugaan Oktoobar 22, 1844. Wakhtigan Ilaah baa u qoondeeyey inuu ku soo saaro dad uu isagu ku soo ururin doono Meesha ugu Quduusan. In la diido Qaylada Habeenbadhka oo jidka laga dhaco waa in la diido taariikhdan oo dhan.

William Miller wuxuu sameeyey saddex qalad, innaguna mar walba waxaa nala mariyaa saddex imtixaan. Qaladkiisii kowaad wuxuu ahaa inuu diiday Qayladii Habeenbadhkii bishii Diseembar 1844. Qaladkiisii labaad wuxuu ahaa inuu dhegaystay dadka halkii uu Ilaah ka dhegaysan lahaa, taas oo u horseeday qaladkiisii saddexaad: diidmada Sabtida. Dhammaadka dunida, Adventistayaasha maalinta toddobaad waxay diidi doonaan taariikhda Qaylada Habeenbadhkii iyo baaqa loogu yeedhayo in lagu soo noqdo jidadkii hore, maxaa yeelay waxay dhegaysanayaan hoggaamiyayaashooda. Markay sidaas sameeyaan, waxay isu diyaarinayaan calaamadda bahalka, iyagoo ku celinaya hannaankii saddexda-tallaabo ahaa ee imtixaanka Miller, kaas oo ka bilaabma sida ay ula xidhiidhaan farriinta iyo taariikhda Qaylada Habeenbadhkii.

Waxa jira laba waxsii-sheeg oo keliya oo ka hadlaya taariikhda laga bilaabo niyad-jabkii kowaad ilaa niyad-jabkii labaad: 2300-ka maalmood ("In kastoo waxyigu raago, isaga sug") iyo 2520. In la diido 2520 waa in la diido Qayladii Saqda-dhexe. In la diido Qayladii Saqda-dhexe waa in laga dhaco jidka loona dhaco dunida sharka leh ee hoose.

Waxaan tan sii faahfaahin doonnaa bandhigga xiga.